

AZ IGAZSÁG UTJÁN

Akad nem egy kanadai magyar, aki azért hagyta ott szülőhazáját, mert megcsömörített a Vén Európa politikai berendezkedésétől. Eppen azok, akik a "Megállj, megállj, kutya Szerbia" dallamával indultak a harcmezőkre és ennek folytán a kezdet kezdetétől kivették részüket az embergyilkolás poklából, — azok utáltak meg leginkább a háborút és az utána következő borzalmas idöket. Utóvégre is ök látták talán legvilágosabban, hogy mennyire haszontalan ember és anyagpocskolás folyt hosszú éveken keresztül, hogy még több könny, még több szenvedés és fájdalom nyíljék a nyomában.

Kanadában sok ezer honfitársunk gondol vissza elértékénylően szülőföldjére, ugyanakkor azonban akaratlanul is fanyar lemondással vizsgálja magát: minek még arra is gondolni, hogy valamikor hazamegyünk? Hiszen az annyira bizonytalan európai közállapotok ugyazól minden esetben legsúlyosabban éppen Magyarországot sújtják... És a dologban van is valami igazság. Nemcsak a világháborúba való belekeveredés, nemcsak a "béke" átka, hanem az azóta lepergett esztendő is mintegy azt tévhitet erősítették meg az emberekben, hogy nekünk már ugys minden mindegy. A színtalok mögött azonban — amint csalhatatlan jelek mutatják — mégis történni valami és ha a dolgok mélyére nézünk, ha súlyos is, de mégsem annyira reménytelen a helyzet, mint az első pillantásra avagy esztendő kiábrándult várakozása után gondolnánk.

Jelentettük már, hogy a hivatalos magyar külpolitika is sarkalatos alapelvevé tette a revíziót, ami magyarul azt jelenti, hogy már a diplomácia intéző körei is elérkezettnek látják az időt arra, hogy kijeljenek a nagyvilág elé a magyar nép jogos követeléseivel. A háború utáni évek tehát, ha bármennyire nehezen multak is, de talán hozzájárultak ahhoz, hogy valamelyes nemzetközi megértést csíholjanak ki a legkérgesebb szívek közül is. Hosszu és meddő népszavazási tárgyalásoknak, sőtét kiábrándulásnak kellett elkövetkezni, hogy a világ egy része magára ébredjen és belássa, hogy az egyoldalú szerződések érvényben tartásával csak még nagyobb lesz a nyomor és a bizonytalanság — tehát tenni kell vagy legalábbis kellene valamit.

Bethlen magyar miniszterelnök angol, olaszországi, törökországi és legutóbbi németországi látogatása nyomában egyszeriben előtérbe nyomult a békevizízió kérdése és abban a pillanatban, amikor külföldi utainak koronája képen a magyar kormány feje a berlini pályaudvaron kezét fogott Curtius német külügyminiszterrel: megszólalt ismét a francia és a vele szövetséges kisanant-sajtó és az eddigigél is hatalmasabb pergőtízet összpontosított a békevizízió ellen. És ha áll az a tétel, hogy a sajtópropaganda kiszámíthatatlan befolyást tud gyakorolni a közvéleményre, — ugyanakkor beigazolódtott az az elv, hogy csakis a jó árut érdemes hirdetni, miután a silány portéka doboravérse előbb-utóbb csak megfoszulja magát.

Söt nagyon valószínű, hogy visszafelé sül el a nagy ágyu, melyet a revízióellenes sajtó az "igazságos és a népek jogait megvédelmező" kényszerűszerződések fenntartása érdekében süttött el, a nemzetközi-boszorkánykonyha minden hájjal megkent kotyvasztóinak megbízásából. Nem lehetetlen, hogy éppen a legújabb revízióellenes sajtóhadjárat fogja felkelteni a nagyvilág érdeklődését a "jó" végzett munka utáni színtelt álomból. Valószínű, hogy a boszorkánykonyha sístegő tűzhelyéről most már nem lehet többé levenni a revíziót követelő panaszajával megtelt bográcsot, melyben a lelksimerefturdalást érző antirevizionisták a saját főztijüket forralták eddig.

Azoknak azonban, akik az igazság utján járnak, nem kell megijedniök, ha a koncot féltök ilyen egyszerre szólnak meg a revízió ellen. Ez fogja csak igazán kívánni az emberek

érdeklődését, melynek alapján alkalom adódik a jogos revíziólista álláspont feltáráására is. És ez kell a magyarnak! A Kanadai dazerte nagyrabecsült Watson Kirkcconnell előadásának is az volt például a revízió szempontjából a legértékesebb része, amely felkeltette a revízióellenesek tiltakozását. Mert amikor azzal "vádolnak" valakit, hogy eltéli a népek elnyomását, az ugynevezett felszabadító hódítók (mint pl. az oláhok) rablógazdálkodását és az emberi jogok megcsufolása helyett méltányos elbánást követel minden nemzet és faji kisebbség számára — akkor könnyű tényekkel fedni az igazságot.

MONTREALI LEVÉL

JÓ ÉS ROSSZ HIREK A MAGYARSÁG KÖRÉBŐL
Közi: WHITE LAJOS

Ha a háziaszony azt akarja, hogy a tisztelt vendége megdicsérje őt a jó ebédért és kellemes hangulatban keljen fel az asztaltól, akkor a kevésbé izletes étel szolgálja fel először és utóljára az izleteseket. Hogy mi a kapcsolat az alábbi sorok és az ügyes háziaszony politikája között; csak annyi, hogy én is tálnál akarok megismázt, csakhogy megfordítván a dolgot: először az izleteseket és azután a kevésbé izleteseket fogom felszolgálni.

Ha az ember nem törődik magyar mivoltával nem fogja észrevenni, hogy mit csinál egy-egy vagy másik honfitársa a közügyek terén. De ha büszkén vállalja magát magyarnak és természetesen érdeklődik a magyar közügyek, nagyon sok olyan dolgot fog észrevenni, ami még jobban megerősíti magyar mivoltát, sőt büszkévé teszi. Vannak emberek, akik a közügyekben csak azért vesznek részt, mert másképp nem tudnak feltűnni. Ezek szereplési vizetegységben szenvednek. Az ily egyének azután veszedelmek a magyarság életében.

No de nem folytatom most ezt a témát, mert erről levelem utólján akarok írni.

A sok rossz hír között vannak örövendések. A sok veszedelmes és kevésbé veszedelmes közümmunkások közül néha előbukkan azután egy igazgyöngy, amely azután elhomlyosítja a sok hangos és frázsokkal telt népbölgögöt.

Ez az állapot minden magyar lakta városban, de különösen így van Montreálban, ebben a kanadai metropolisban. Azok a

hogy Balogh Szendrő hangja is bársonyosabb, melábusabban hullámzott a levegőn keresztül, amidőn a május éjszakáról és az orgonavirágokról énekel, mint amikor az olasz áriákat énekelte. Köszönet illeti Balogh Szendrőt, hogy első szereplése alkalmával is magyarul énekel. Bemutatta a magyar nótá felbomlás melódiját remek hangjával, annak az óriási közönségnek, amely azon este bi zonyára éjfézzel hallgatta. Sok és nagy sikert kívánunk Balogh Szendrőnek!

ÚJ KORSZAKOT JELENT A SZT. IMRE OTTHON

Most azután a jó hírek között meg kell említenem a Szt. Imre Katolikus Magyar Otthon ünnepélyes megnyitását is. A montreáli magyarságnak ez az új intézménye büszkesége lehet nemcsak a katolikuságnak, — de általában minden kanadai magyarnak. Tulipános székei kapujának a bejárata már magábanvéve elárulja, hogy ez először is "magyar", és azután katolikus intézmény.

A Szent Imre Otthon ünnepélyes megnyitása november hó 22-én, szombaton ment végbe ször műsor keretében több száz főnyi közönség jelenlétében. Rác plébános és vele együtt az Otthon vezetősége igazán nagy munkát végzett, amidőn oly rövid idő alatt elérhette az Otthon ünnepélyes megnyitását.

Az Otthonban van nagy olvasó és társalgó, valamint billiárd terem és a közeljövőben fog megnyílni az étkező is, ahol — tekintettel a mostani nehéz munkanélküli helyzetre — jutás nyomon áron érkehet a magyar munkásság. Ez különösen időszerű a mostani nehéz helyzetek között, amidőn a planisztimókat ép úgy érvényesítik, mint a fortisszimókat.

A hang átmenete könnyű és bársonyos. Kitiúntak voltak opera számai is, amelyek természetesen zenelleg nagyobb felkészültséget igényelnek, mint a mi nép dalaink.

De azért mégis jobban tettünk pl. a Balázs Árpád szerzetesné: "Szeretnék május éjszakáján letépni minden orgonát..." Valahogy úgy éreztem

gyarság mindezekkel szemben mit tesz? Vajon értékelni tudja-e, avagy fel tudja-e használni, megtudja-e ragadni ezen alkalmakat, hogy kifejezési tudjon adni magyar mivoltának és odakiáltssa a kanadai franciák és angolok fölébe, hogy hát "ide nézzetek, mi magyarok vagyunk és ezek az emberek, akik ennyi művészi tudást ennyi kiváló lelki értéket tudnak felmutatni: a mi vérünkben valók! Ezek a világhírességek abból az agyonkínzott, szétszaggatott Magyarországból valók, amelyet Trianon tett tönkre és amely az égbe kiált igazságért!"

HELYEZDÜNK KOMOLYABB ALAPOKRA TEVÉKENY-SÉGÜNKT

Most már véleményem kell mondanom arról, hogy itten, ahol a magyarság száma ötvenen belül elfogja érne a tízezer számot, mit kellene tennünk, ha haladnánk akarunk a korral.

Amellett, hogy a magyar társaság összejövetelek központját gondosan kell kiválasztani, hogy oda angol és francia ismerőseinket is elvithessük, a működés terét oly alapokra és oly irányba kellene terelni, amely dicsőségére való az összmagyarságnak. Nem szabad mindég csak "pöregatás ricsajokat" rendezni, és nem szabad csupán népszínmű-előadásokat ledarálunk, mert ezt csupán mi nézzük meg. Mi pedig nagyon jól ismerjük a gyölcs nadragot, a cifra szűrt, a fokost és a huszárdólmányt. Mindezek kiállítását kivánatos a saját szórakozásunkra, de nem üdvös ezeken keresztül megismertetni magunkat.

Van nekünk fejlett kulturánk és ezt kellene bemutatnunk és boldogulásunkra felhasználunk. Amely város magyarsága oly kitűnő magyar kulturőrökkel rendelkezik, mint például Montreál az csak szerencsésnek mondhatja magát — ha nem hagyja ezen értékeinket kihasználhatlanul. Ezeket az erőket kell felhasználnunk. De természetesen nem szabad azt gondolnunk, hogy ezek az erők nem kívánják meg előzőleg a kellő pártolást részünkről és csak azután számíthatunk segítségükre, ha azt látják, hogy a magyarság is hajlandó valamelyes ellenszolgáltatásra.

Tartsuk mindezeket szemelőtt és a hagyományos Pató Pálkodásnak fordítsunk háttat. Kezdjük a következő újév ut lap-pal, új és egészséges programmal. Ezt megköveteli a magyar becsület és a magyarság mindig szaporodó száma.

Mindezek után boldog karácsonyt és boldog újévet kívánok a Kanadai Magyar Ujság lelkes olvasótáborának, amely nőjön nagyra!

NÉVREKORDER MAHARADZSAK

Londonban a birodalmi konferencián résztvett most a legtöbb indiai maharadsza is. Mint az egyik angol lap megállapítja, a legtöbb maharadsza a neve "Imponáló." Tudnillik ma gyon hosszú neveik vannak ezeknek a hindu fejedelmeknek. A dholpuri maharadsza például a következő névjegykártyát viseli:

— Maharadhiraja Sri Sawal Maharaj Rana Sir Udaibhan Singh Lokindar Bahadur Diler Jang Jai Deo.

A bikaneri maharadsza a következő díszes nevet viseli:

— Maharadhiraja Raj Rameshwar Shriowani Maharaja Shri Sir Ganga Sing Bahadur.

Ezek a legösszebb nevi maharadszák, de legzengzetesebb nevéik a bhutani és a travancorei. Az előbbinek a neve a következőképpen hangzik:

— Sri Sri Sri Sri Sri Jigmet Wanchuk (kiejtése dadogók számára fölötté alkalmas.)

A travancorei maharadsza neve sem utolsó:

— Sri Rama Varma Raja Rama Raja Bahadur Shamae Jung

HUSZAROSAN

A Kanadai Magyar Ujság számára írta: CSABY DÉNES, Mission City, B. C.

Valahol a kanadai préri egyik zugában fagerendás gazdában ülünk együtt Elekes Pistával lobogó kandelaból előtt egy hosszú téli éjszakán. Bucsuzott Elekes Pista. Aldomást itunk. Tisztelet egymást jöfötte vörös borral.

— Bizony jó néhány éve annak már, de ilyen tájba lehetett — kezdé beszédét Elekes. — Andráz nap körül a balmaz-ujvárosi vásárkor, virágil hu-szárkápár voltam akkor a 13as jász-kun huszároknál. Szénát vásárolni jártam a vidékre. Ha zenéztek, gondoltam, s társaimat odahagyva, szabadságot magam. Öreg délután volt mikor az alvégi beszáló csárda elé értem, szülőfalumba Nádudvarba. A kocsmáudvaron s a fészér alatt szufolva állottak a vásárosok szekerel, a számadók taligái s a bojtárok nyergesei. A téglási birtokos kasznárjának vadasereje is ott rözogatták csótáros fejüket. Kocsisuk a harcsabajszu Rekedt Nagy Pál cifra színóros kocsisbúndában a magas homokfutó bakján ülve — abbagyanta a szekereken ülő asszony néppel való évodést — áhítatos boldog mosollyal hajtott fel egy meszely forralt bort. — mit a kasznár küldött ki neki. Mert galánt ember volt a kasznár.

A nap már nyugovóra készülődött a híves éjszakába, s mint az jó felé haladék, benyiték az ivószobába.

Valami jó vásár lehetett Ujvárosban, az ivó szinte tömve volt idegen vásárosokkal. A kecskelábu hosszú asztalok fellett melegen terjengett a zamatos muskotály szüdohány füst fellege, vegyülve a szekfuboros s fahéjas forralt borok gőzös illatával. Voltak itt ismerősök is. Tehetős falubeli gazdák, a Kálmánok, a Józsaák, a Salapónok. Ott könyökölt cifra varotnas szürében vetélytársam, régi haragosom, a Domahidy uraság számadója, Gáspár Gyuri néhány bojtárral a söntés köze lébe. Ott láttam trónolni Katinénit a leghíresebb debreceni löcsészárt, teázgatva egy egész csomó kisebb lókupec társaságában. A sánta pápista harangzó is ott kenesette sikamlós torokát egy kesszonyuku pálinkás üvegbe, keresztomója, a rézeseges éjjeli őt társaságában.

Gáspár Gyuri a falu rossza, árvalányhajas kalapját szemétre huzva ült. Piros mellény fe-szült karcu derekán, fekete ha-juza alól ki-ki villant fehér fog-sora mikor mosolygott, s igé-zetes szemébe kárhozatos tűz villogott. Valóban szép barna flu volt. Mondogatták is felőle hogy nem volt az a gyönyörü-séges kisasszony, aki rajta ne felejtette volna a szemét, szer-reték is az asszonyok.

A söntésben a rácos mögött ugyancsak volt munka. Két szolgáló is hordta a bort. A bú-bos kemence sarkában Romáké táboroztak, akik ma talán az egész téllre valót össze akarták muszkálni. A primás a ragyas-képű Tapasztó Józsi alighanem pénz szagolt a Domahidy szám-adjánál, mert odasandítva csak rákérdezte, hogy:

"Ott lakom én kisperjésen, A pusztai karámban."

En elléptem a banda előtt s utánnam mintha jobban cifráz-ta volna a cimbalmos. Ezüst-hangu sarkantym pengése csak felkeltette az asszonyi kil-váncságot s kicsalta még a kocsmárosné a söntés ajtajába. Nekem pedig mintha a szíve-resem is elállt volna egy pillanatra a bámulattól. Hőféhér arcán a rózsaszírom pirossága egy árnyalattal sötétebb színt-váltott, szelíd viola kék szemel-lete, mintha valami új titokza-tos fény csillant volna fel; s amint rubin piros ajkai mosoly-gosa nyitak gyöngyfehér fog-sora csak úgy ragyogott, búbját va-rázsoló sugározva. Magas, kar-csu termetűt óriási szőke hajfo-nata koronázta, menyecsken hátrakötvé — kacér piros fej-kendővel. Új asszony volt a Szeredási Anikó. Virágszép leány volt, hírből hallottam di-csérni.

Tovább mentem a kis ivószo-bába. Nagy kerek asztalnál vastag szivarfüstben egy lát-szott, hogy ötven ülenek. Járt a "ferbl". A kasznár, Számi az árendás zsidó, Mányoki marha-kereskedő, a kántor és Gusztli bácsi, falubeli gazdálkodó ját-szottak. Köszönök s leülök a kasznár mögé. Számi az áren-dás zsidó nyereségbe volt. Nagy pénzbe játszottak, egy pengő volt a vízi. Majd még magasabb lett, a játék kezdett elfajulni.

Az egyik pincér levelet ho-zott a kasznárnak. Valami bej-lehetett otthon; mert amint el-olvasta felkelt és elment.

— No öcsém be mersz száll-ni? — szólított fel az öreg Gusztli bácsi. Piros bugyellá-rom csak úgy duzzadt a széna-pénztől; no meg csak nem a-kartam gyáváskodni. Beültem. Mult az idő. A gondolatom máshol járt, kívülről a muzsika szó csöbötött. De csak kitartot-tam. Egyszer mikor az osztás réám került, az a gondolatom jött, hogy most "megberetv-álom" a társaságot.

Kicsúztaltam két királyt ma-gamnak. Adták a vizit, jó kár-tyák voltak kint, járta a besz-zer, rebesser. A tetejébe még végig is kóstáltattam a kártyát: duplán. Szerencsém volt, a partnerok csak ucy dobálták a kártyát. De az árendás kitar-tott. Az asztalközépen rakásra gyűlt a bankó. No ennek fele se tréfa, gondoltam, új bankó-kat huzva elő. Belenézek a kár-tyamba, s nem hiába voltam lo-vas katoná szeretem a kirá-lyok: 4 királyom volt.

Az árendás alighanem bam-rával állt mert egyrehívt. No én aztán nem kiméltem. A vé-gén nagy elképedésre kivá-gtam a 4 királyt és huszárosan, olvasatlanul gyűrtem zsebre a bankókat. Felállva hallottam, amint hivalkodott künt a kla-rinét s egy kellemes hang kér-kedéssel szinte dicsekedve da-jotha:

Ékeket nyílik a nefelejts nem sárgát, Mit tagadod, hogy én jártam Tehozzád, Cifra szűröm szemtanuja, Hányszor voltál a vállamra borulva."

Kiléptem. A számadó mula-ni? — szólított fel az öreg Gusztli bácsi. Piros bugyellá-rom csak úgy duzzadt a széna-pénztől; no meg csak nem a-kartam gyáváskodni. Beültem. Mult az idő. A gondolatom máshol járt, kívülről a muzsika szó csöbötött. De csak kitartot-tam. Egyszer mikor az osztás réám került, az a gondolatom jött, hogy most "megberetv-álom" a társaságot.

"Vállaimra ráborulva zokogtál Ajkamról forró csókot raboltál Esküdtél égre földre, hogy hü maradsz mindörökké, De megcsatál."

A söntés felé fordulva a kocsmárosné pillantottam meg. Ugy állott ott szegény, mint egy pilgő madár. Láthatólag sértette a dal szövege.

A violákék szemek kérni, kö-snyörögni látszottak, hogy ves-sek véget a kellemetlen hely-zetnek — mert amint később hallottam leánykorában csak-ugyan szerelmes volt a szá-madóba.

Tartoztam én régen a Doma-hídi számadónak, most alkal-masnak látszott az idő a vissza-fizetésre; a következő pillanat-ban be se váru a nótá végét odaugrottam a cimbalmos elé, s a zsembem gyűrtem bankók elő-zé markolva egy nagy csomót odavágtam a cimbalomra. A zene elnémult, a féktelen pazar-lásra még a cigányoknak is le-sesett az álluk. De a következő percben már diadalmasan zen-dült fel az én nótám:

"Kocsmárosné, Gyöngyvirágom, Angyalom, Tíz itce bort hozzon ide, Elopnam a legszebb csikót boráért,

Egész ménest egyetlenegy csorjával"

Tapasztóék odaadták a leg-jobbát, a primás áhítattal haj-ladozott s úgy hegedült mint az öreg Radics, de a kíséret is méltó volt hozzá.

Es mintha a nótá csakugyan valóság lenne máris, maga a kocsmárosné hozta az asztalra a tíz itce hegylajait. A primás hangfogót tett, közelebb hajolt a négy koma nyomába lopako-dott, csak a kocsmárosné fölé-be huzva, hogy:

Tejbe fürdik az én Rózsám ha felkel, Törülközik piros rózsával, Fehébb is az orcája a hónál, Pirosabb is a hasadó hajnalál.

De kicsoda muzsika volt az! Halk mint a sóhajlás, búvós, mint a tündérek hárfájából ki-csált dallam; titokzatos, édes, mint a szerelem.

A kocsmárosné ott állott mel-lettem az asztalnál, megbűvöl-tem, lebilincselve. A domahídi számadó rég eloldalgott, nem bírta vereségét végignézni. A vendégség is elszéledt már ha-zafelé. A falu legendásai alig-hanem huszárkápári unifor-misba öltözött tündérrájllyfi-ról s aranyhaju virágszép kocsmárosné románéáról fognak mesélni csendes pipász mellett a hosszú, csendes téli esteiken.

S most — itt felragyogott E-lekes Pista arca — levelet kap-tam Anikótól. Megözvegyült. Hazahív. Megyek már. Isten megáldja kedves gazd'uram!